

Verduurzamen: hoe pak je dat aan?

'Het vraagt voortdurend om **afwegingen maken**'

Foto: Jacqueline Dersjant

Harriët Tomassen

Aandacht voor duurzaamheid neemt overal in de samenleving toe. Twee uitvaartprofessionals over verduurzaming in het eigen bedrijf. "Het is gewoon een kwestie van beginnen."

Niet 'of' maar 'hoe' Crematoria Twente gaat bijdragen aan een duurzame samenleving, is waar het voor directeur Harriët Tomassen om draait. "Ons bedrijf, met twaalf gemeenten als eigenaar, heeft daarin ook een maatschappelijke verantwoordelijkheid." Twee van de vier gebouwen, in Borne en Oldenzaal, zijn nieuw. De andere twee, in Enschede en Almelo, zijn volledig gerenoveerd. Hoewel de gebouwen het hoogste energielabel hebben, het gereedschap van de hoveniers elektrisch is en ook qua bedrijfskleding al een duurzaamheidsslag is gemaakt, wilde Tomassen meer. "We bleven maar in kringetjes rondraaien, hadden behoefte aan inspiratie. Toen hebben we een externe adviseur gevraagd om mee te denken."

Verzamel ideeën

Vorig najaar organiseerde Crematoria Twente een brainstormsessie met het managementteam. De uitkomst hiervan is verwerkt in het jaarplan voor 2022. "Gasverbruik, afvalscheiding, communicatie over duurzaamheid met klanten, duurzame asbussen en deelname aan de WaterstofHub Twente zijn zaken waarmee we aan de slag gaan. Het gasverbruik monitoren we al, maar we willen meer data. Plan is om één maand als scholingsmaand van het ovengebruik te bestempelen. Op elke locatie zou per dag, door de medewerkers die met de oven werken, een plan kunnen worden gemaakt; hoe laat zetten we de oven aan? Hoe laat zetten we 'm uit? En de dag afsluiten met een korte nabespreking; waren er onverwachte gebeurtenissen? Hoe is geanticipeerd?", schetst Tomassen het idee. Met de WaterstofHub Twente, een coöperatie van twintig bedrijven en kennisinstellingen die experimenteren met verschillende toepassingen, productie en opslag van waterstof, zijn ze in oktober al gestart. "Voordeel van waterstof is dat er geen CO₂ de lucht in gaat. Ook kan

waterstof, een soort gas dat opbrandt, op duurzame manieren, zoals met zonnepanelen of windmolens, worden geproduceerd zodat het 'groen' is."

Uitvaartondernemer is verantwoordelijk

Jurgen Theunissen heeft sinds de start van zijn uitvaartbedrijf, in 2015 uitgebreid met collega Koen Mensink, aandacht voor duurzaamheid. "Ik vind dat elke uitvaartprofessional een verantwoordelijkheid heeft, omdat nabestaanden door de situatie waar ze in zitten niet goed overzien wat duurzame keuzes zijn. Het is onze taak om hen daarin mee te nemen; te informeren over mogelijkheden, de consequenties te benoemen en te inspireren om zo tot keuzes te komen." Juli vorig jaar besloot Theunissen zich aan te sluiten bij GreenLeave; het samenwerkingsverband van uitvaartondernemers die streven naar duurzame uitvaarten. "We hebben een duurzaamheidsverklaring ondertekend, inclusief minimale eisen waar elk lid aan moet voldoen. Hieraan voldeden we, maar als over anderhalf jaar weer een audit volgt, moeten we ook nieuwe stappen hebben gezet."

Goed informeren is de sleutel

Een strategisch plan met 'SMART' geformuleerde doelen heeft Theunissen bewust niet. "Als ik zeg: iedere uitvaart moet duurzaam zijn, creëer ik aan de achterkant een doel waar ik naartoe moet werken. Ik wil zo vrij mogelijk bij nabestaanden aan tafel zitten en een uitvaart vormgeven die bij hen past. Het moet niet zo zijn dat ik meer over duurzaamheid praat dan over de uitvaart of degene om wie het gaat." Per onderdeel van de uitvaart brengt Theunissen duurzaamheid onder de aandacht, maar vaak niet expliciet. "Neem de omvang van de uitvaart. Hoe zien nabestaanden het afscheid voor zich: in intieme kring of willen ze iedereen die de overledene heeft gekend de gelegenheid geven erbij te zijn? Ik moedig ze aan daarover na te denken. Dat een uitvaart ook in kleine kring kan plaatsvinden en een livestream een goed alternatief is voor mensen die niet aanwezig zijn, is niet bij iedereen bekend. Indirect ligt het onderwerp zo toch op tafel." Ook de vraag hoe nabestaanden anderen van het afscheid op de hoogte willen brengen, biedt volgens Theunissen ingangen om mensen goed te informeren. "Ik vertel dat er naast de rouwkaart ook andere mogelijkheden zijn. Willen ze meer weten, dan vertel ik dat de drukker een digitale rouwkaart, feitelijk de proefdruk, kan maken. Mijn ervaring is dat bij kleinschalige uitvaarten met ongeveer vijftig gasten, van 90 procent het e-mailadres bekend is en de kaart dus digitaal kan worden verstuurd. In Brabant en Limburg, waar het bidprentje veel gebruikt is, wordt steeds vaker gekozen voor een digitale rouwkaart en een combinatie van een papieren rouwkaart/bidprentje op de dag van de uitvaart."

Afwegingen maken

Duurzaam willen werken vraagt volgens Tomassen van Crematoria Twente voortdurend om afwegingen maken. "Bij alles moet worden gedacht: is het respectvol? Is het niet te zakelijk? Neem de aanwezigheid van families bij de invoer. Als nabestaanden duurzaamheid belangrijk vinden, zouden ze niet bij de invoer aanwezig moeten zijn. Het crematieproces kan dan efficiënt worden gepland, los van de tijdstippen van de plechtigheid. De ovens branden korter als we alle kisten zo kort mogelijk op elkaar kunnen invoeren. Tegelijkertijd is dit niet wenselijk vanuit dienstverleningsperspectief. Hoe ga je hiermee om? Een optie is om meer aandacht te besteden aan voorlichting."

Een ander voorbeeld zijn de asbussen. “Die zijn nu nog van aluminium. Er bestaat een duurzamer alternatief, van plastic, maar dit materiaal hoort niet thuis in de categorie ‘plastic afval’ zoals consumenten die scheiden. Hergebruik is duurzaam, maar hoe denken nabestaanden hierover? Een optie kan zijn om bij de uitreiking van de asbus een kaartje te doen: ‘Is de bus leeg? Breng ‘m dan terug zodat hij gerecycled wordt en de opbrengst naar een goed doel gaat.’ In onze zoektocht naar duurzame mogelijkheden leggen we ook contacten met bedrijven buiten de uitvaartbranche die bezig zijn met duurzaamheid: kunnen jullie met ons meedenken?”

Foto: Freek van den Bergh

Jurgen Theunissen

Praat met leveranciers

Ook door in gesprek te blijven met leveranciers houdt uitvaartondernemer Theunissen de ontwikkelingen bij. “Dat een grafsteen ook gemaakt kan worden van een gebruikte grafsteen bijvoorbeeld. Rouwvervoer dat elektrisch rijdt of een uitvaartbus in plaats

• ‘Het is onze taak, want nabestaanden overzien de duurzame keuzes niet’

Jurgen Theunissen

van aparte auto’s. Ook kiezen we bewust voor bloemisten die werken binnen de kaders van de duurzame barometer en bevragen we hen wat ze zelf doen. Sommigen maken bijvoorbeeld gebruik van lokale pluktuinen. Overigens informeren we nabestaanden ook over de mogelijkheid zelf bloemen te plukken en reiken we een overzicht van locaties in de buurt aan of geven de sugges-

tie om elke gast één bloem te laten meenemen.” Mensen goed informeren kan veel verschil maken, denkt Theunissen. “Neem de kisten. Voorheen liet ik het boek zien en ging er met mensen doorheen zonder iets toe te lichten. Nu neem ik ze gedetailleerd mee en vertel van welk materiaal elke kist is gemaakt.”

Overal hangt een prijskaartje aan

Werken aan meer duurzaamheid binnen de uitvaartsector blijft volgens Tomassen een kwestie van in beweging komen. “Soms betekent dit in de praktijk dat twee stappen vooruit worden gezet en eentje terug. Een voorbeeld hiervan zijn onze bedrijfsgilets. Deze waren geproduceerd door een Twentse textiel fabriek en gemaakt van gerecycled katoen. De gilets zagen er prachtig uit, maar hielden zich niet goed. Duurzaam en lokaal geproduceerd, maar nog niet geschikt voor intensief gebruik.” Bij het maken van duurzame keuzes spelen ook financiën een rol. “Aan alles hangt een prijskaartje. Wij geven bijvoorbeeld klanten na afloop van

de uitvaart een tasje mee met daarin een mooi doosje waar kaarten, linten en een kaarsje in gaan. Dat doosje komt van ver; is dat duurzaam? ‘Crematoria Twente’ staat op het tasje, maar wie gaat later boodschappen doen met dat logo erop? Dus belandt het op zolder; is dat duurzaam? We willen minder materiaal meegeven, alleen nog een tasje. Maar als dat in de regio wordt gemaakt door mensen met afstand tot de arbeidsmarkt en per stuk 15 euro kost, dan is het de vraag of dit bedrijfsmatig een verstandig besluit is. Kortom; het blijft een kwestie van afwegen en keuzes maken, op verschillende terreinen.”

Kansen genoeg

Beiden zien ook branchebreed mogelijkheden om goede slagen te maken wat betreft duurzaamheid. Theunissen: “Ook verzekeraars hebben een verantwoordelijkheid. Stel; iemand heeft een natura-verzekering bij Dela. Als de basiskist dan duurzaam is, maakt dat al verschil.” Tomassen denkt dat duurzaamheid als vast onderwerp op de agenda van brancheorganisaties ook verschil kan maken. “Door krachten te bundelen, is het doen van onderzoek beter mogelijk. Er is een aantal onderzoeken gedaan naar resomeren, maar daarin worden naar mijn idee appels met peren vergeleken. Is het terecht dat resomeren in een positief licht wordt gezet? Als branche wil en moet je mee in ontwikkelingen die gaande zijn, maar meer onderzoek naar duurzaamheid van cremeren is hierbij noodzakelijk. Een elektrische oven klinkt duurzaam. Maar als die draait op fossiele brandstof, hoe duurzaam is het dan nog? Of kan cremeren duurzamer worden door met waterstof te gaan cremeren? We laten als branche nog te veel kansen liggen.” ●

DUURZAAMHEID IN MIJN PRAKTIJK

door **Gonneke Bonting**

Foto: PR

Erik Pubben, directeur Agelink Uitvaartzorg, Doetinchem

‘Overname vraagt om keuzes’

“Ik heb het bedrijf per 1 januari van mijn ouders overgenomen. Voor een deel was ik al eigenaar, maar vanaf die datum zijn mijn ouders er beiden uitgestapt. Dat betekent dat ik veel afwegingen moet maken. Bij de keuzes die daarop volgen, speelt duurzaamheid zeker een rol. Zo zal ik, als er reden is om van leverancier te veranderen, dat aspect laten meewegen. En ook de overheid legt me op dat gebied verplichtingen op. Nabestaanden

hoor ik er nauwelijks over, we krijgen vrijwel geen vragen op dat gebied. Verduurzaming is een goede ontwikkeling, maar het geld moet ergens vandaan komen. Het moet eerst verdiend worden. En zo vlak na de overname vraagt dat echt om keuzes. Het pand is vrij nieuw en goed geïsoleerd. Ik denk dat de plaatsing van een flink aantal zonnepanelen op het dak de eerstvolgende investering zal zijn.”